

SOSYOTROPİK VE OTONOMİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK NİYETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE DUYGUSAL ZEKÂNIN ARACILIK ROLÜ*

Sema POLATCI¹, Fatih SOBACI², Hande ÜNÜVAR³

ÖZ

Kişilik özellikleri girişimcilik açısından önemli faktörlerin başında gelmektedir. Bununla birlikte kişilerin kendi ve başkalarının duygularını anlama ve yönetebilme becerileri de girişimci olma yolunda kişiye katkı sağlama açısından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı, meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri ile girişimcilik niyetleri arasındaki etkileşimi incelemek ayrıca bu etkileşimde duygusal zekânın aracılık rolünü belirlemektir. Araştırmaya Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'ne (TOGÜ) bağlı beş farklı meslek yüksekokulunda eğitim gören 380 (221 kız ve 159 erkek) öğrenci katılmıştır. Öğrencilerden veriler anket tekniğiyle toplanmıştır. Elde edilen verilere fark, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen araştırma sonuçlarına bakıldığında, hem sosyotropik hem de otonomik kişiliğin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca sosyotropik ve otonomik kişiliğin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinde duygusal zekânın "kısmi aracılık rolü" üstlendiği sonucu elde edilmiştir. Analizlerden elde edilen bulgular çalışma içerisinde detaylı olarak ele alınmıştır ve tartışılmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında gelecek araştırmalar için öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyotropik Kişilik, Otonomik Kişilik, Girişimcilik, Girişimcilik Niyeti, Duygusal Zekâ.

EFFECTS OF SOCIOTROPIC AND AUTONOMIC PERSONALITY TRAITS ON ENTREPRENEURIAL INTENTIONS: MEDIATING ROLE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE

ABSTRACT

Personality traits are among the important factors for entrepreneurship. In addition, the ability of individuals to understand and manage one's own and others' emotions is also important in terms of contributing to the person in becoming an entrepreneur. In this

* Bu çalışma, 1. ICCIBE kongresinde sunulmuş olan "Do Sociotropic and Autonomic Personality Traits Affect Entrepreneurial Intentions?" başlıklı bildirinin genişletilmiş halidir.

¹ Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, sema.polatci@gop.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4671-1356>

² Öğr. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Niksar MYO, fatih.sobaci@gop.edu.tr, ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2261-5079>

³ Dok. Öğr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, hande_unuvar@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0904-681X>

direction, the aim of this research is to examine the relationship between sociotropic and autonomic personality traits and entrepreneurial intentions of vocational school students and the mediating role of emotional intelligence in this relationship. 380 students (221 girls and 159 boys) from five different vocational schools in Tokat Gaziosmanpaşa University (TOGU) participated in the study. Data from the students were collected via survey forms. The difference, correlation and regression analyzes were made on the obtained data. According to the result, it was determined that both sociotropic and autonomic personalities positively affected entrepreneurial intention. Besides, it was found that emotional intelligence plays a "partial mediating role" on the relationship between sociotropic and autonomic personality and entrepreneurial intention. Findings obtained from the analysis were discussed in detail in the study. In the light of the results obtained from the study, suggestions for future research have been developed.

Key Words: Sociotropic Personality, Autonomic Personality, Entrepreneurship, Entrepreneurial Intention, Emotional Intelligence.

1. GİRİŞ

Girişimcilik, ‘insanlık tarihi kadar eski’ tanımlamasına uygun düşen önemli bir kavram olmakla birlikte, özellikle teknolojik gelişmelerin etkisiyle 20. yüzyılın başlarından itibaren şekli büyük oranda değişen ve önemini daha da artıran bir konudur. Ülkelerin gelişimi ve istihdam açısından temel bir dinamik olan üretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve bu anlamda hem bireysel hem de toplumsal refahın yükselmesi açısından önemli bir yol olan girişimcilik faaliyetlerinin artırılması, girişimcilik ruhunun desteklenmesi ve girişimcilik niyetine sahip kişilerin gün yüzüne çıkarılması ile daha mümkün olabilecektir. Bu gerekliliklerin bir sonucu olarak dünyada girişimcilik faaliyetleri çeşitli şekillerde (maddi, eğitim vb.) desteklenmekte, özellikle gençlerin bu konuda bilinç düzeyleri ve motivasyonları arttırılmaya çalışılmaktadır.

Girişimciliğin genel olarak bilinen, klasik sayılabilecek ve yukarıda özü belirtilen öneminden hareketle birçok araştırma gerçekleştirilmiş ve girişimcilik faaliyetlerine akademik olarak da katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede yazında ön plana çıkan değişkenlerden biri kişilik özellikleridir. Bununla birlikte girişimcilik niyeti ile kişilik özellikleri arasındaki etkileşimin daha çok beş faktör kişilik özellikleri ve özerklik üzerinden incelendiği, sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerinin ise az sayıda araştırmada (Özdemir, 2015; Çalık vd., 2018) konu edildiği dikkat çekmektedir.

Girişimcilik niyeti açısından önemli bir diğer faktörün duygusal zekâ olduğu düşünülmektedir. Duygusal zekâ kavramı, yarış betimlemesinden hareketle “kişinin bu süreç esnasında diğerlerinin ve kendisinin duygularının farkında olması, oluşan etkileşimde duygularını bitiş çizgisine ilk ulaşan olmak için kullanabilmesi” (Polatçı ve Sobacı, 2014: 64) şeklinde tanımlanabilir. İçinde bulunduğumuz hayatın ve girişimcilik faaliyetlerinin de bir yarış olduğu (tüm yeniliklerin ve 'piyasanın

kaymağını alma'nın özünde erken davranmak yattığı) düşünüldüğünde duygusal zekânın girişimcilik niyeti açısından değerli olduğu söylenebilir. Çok sayıda araştırma sonucu (örneğin Mortan vd., 2014; Noori, 2015; Salman, 2017; Akpınar ve Alkış, 2019) bu düşüncayı desteklemektedir.

Gençlerin girişimcilik niyetlerini etkileyen faktörlerin araştırılması, girişimcilik faaliyetleri açısından önemli bir sınıfi konu olduğundan ve gençlere dönük girişimcilik eğitimlerine, sonuçları üzerinden veri oluşturabileceği düşünüldüğünden değerli bir çaba olarak değerlendirilebilir. Araştırma bu nedenle TOGÜ'de eğitim gören meslek yüksekokulu öğrencileri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda daha önce sınırlı sayıda araştırmada beş faktör (Ibaishwa vd., 2014; Botha vd., 2016; López-Núñez vd., 2020) ve çeşitli (Dehkordi vd., 2012) kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisine yönelik incelemeler bulunmaktadır. Bu araştırmada ise sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi ve bu etkide duygusal zekânın aracı rol oynayıp oynamadığı incelenmiştir. Bu değişkenlerin bir arada incelendiği bir araştırmaya yazında rastlanmamış olduğundan, çalışmanın özgün olduğu ve yazındaki bir boşluğu kapatma yönünde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sosyotropik ve Otonomik Kişilik

Kişilik, insanın diğerlerinden ayrışarak “birey” olmasını sağlayan özellikleridir (Polatçı ve Sobacı, 2014: 64). Doğuştan gelen genetik özelliklerle, çevreden gelen sosyal etkilerin oluşturduğu bir bütün (Can vd., 2015: 71) olan kişilik, bir bireyin diğer bireylere tepki göstermek ve onlarla etkileşime girmek için kullandığı yolların tamamı şeklinde de tanımlanmaktadır (Robbins ve Judge 2012: 135). Eren (2015: 83) kişiliği, “birey” ve “başkaları” üzerinden iki yönlü tanımlamaktadır. Birey açısından kişilik, insanın fizyolojik, zihinsel ve ruhsal özellikleri hakkında bilgi sahibi olmasıdır. Yani insanın kendi içinde olup biten her şeyi (umutları, arzuları, hayalleri, değerleri vb.) değerlendirmesi, kendisi için yarar ve tatmin sağlayacak bir duruma geçmek istemesidir. Başkaları açısından kişilik ise, bireyin toplum içinde belirli özelliklere ve rollere sahip olması olarak tanımlanmakta olup burada bireyin diğerleri tarafından nasıl algılandığına vurgu yapılmaktadır. Geçmişten günümüze kişiliği açıklamak için çeşitli sınıflandırmalar yapıldığı ve kişiliğin farklı boyutlar üzerinden incelendiği görülmektedir. Bu boyutlandırmalardan birisi de Beck (1983) tarafından yapılan sosyotropik ve otonomik kişilik boyutlandırmasıdır (Bozoğlan, 2013: 201; Uğurlu ve Pako, 2016: 123).

Beck'e (1983) göre, sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireyler diğer bireylerle olumlu etkileşime girme ve sosyal iletişimi sürdürme çabalarıyla ön plana çıkmaktadırlar. Yani bu bireylerin yaşam tatmini, önemli derecede kişilerarası ilişkilere bağlıdır. Başkaları tarafından kabul edilmek ve onaylanmak isteyen

sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireyler, diğer insanların desteğine, yakınlığına, rehberliğine ve yardımına da ihtiyaç duyarlar (Kolts vd., 2004: 54; Otacıoğlu, 2008: 37; Didişen vd., 2015: 15). Otonomik kişilik özelliğine sahip bireyler ise, özgürce düşünüp karar verebilen, eyleme geçebilen, başarıya ve bağımsızlığa önem veren ve başkaları tarafından kontrol edilmek istemeyen yapıları ile ön plana çıkmaktadırlar. Belirtilen özelliklilerinin yanı sıra bu bireyler diğer bireylerle olan mesafelerini koruma, kaybetmekten kaçınma ayrıca çevreleri ve insanlar üzerinde daha fazla kişisel kontrol sağlama odaklı bir kişiliğe sahiptirler. Başkalarına karşı sevecenlikleri ve samimiyetleri nispeten düşük düzeyde olan (Kaya vd., 2006: 1; Karimi ve Besharat, 2010: 856) otonomik kişilik özelliğine sahip bireyler, kendi faaliyetlerini yönetmek ve kendileri için önemli olan işleri başarmaktan keyif almakta ve bu sayede tatmin yaşamaktadırlar (Özdemir, 2015: 119).

2.2. Sosyotropik ve Otonomik Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Niyeti

Son yirmi yıl içinde girişimcilik, sosyal bilimlerin çeşitli disiplinleri açısından çekici bir araştırma alanı ve ekonomi politikaları için önemli bir konu haline gelmiştir. Bu kapsamda özel sektör girişimcilik faaliyetleri ile girişimci bireylerin beceri ve çabalarının değerli olduğuna inanılmaktadır. Çünkü ekonomik yapıların değişen koşullara uyum sağlaması, ürün ve hizmetlerde inovasyon, istihdam yaratma ve ekonomik büyüme açısından girişimcilik son derece önemlidir (Brandstätter, 2011: 222). Girişimciliği öncelikle tanımlamanın ve sonra önemini daha ayrıntılı olarak açıklamanın yararlı olacağı düşünülmektedir.

Girişimcilik, öz bir tanımlama ile bir varlık ve servet yaratma sürecidir. Daha açık bir ifadeyle girişimcilik, birey için zenginlik yaratmak ve topluma değer katmak amacıyla yeni ve farklı bir şeyler yapma sürecidir (Kao, 1993: 69-70). Pace Üniversitesi Girişimcilik Laboratuvarı'ndan Bruce Bachenheimer'e göre, girişimcilik, özünde bir zihniyettir ve yeni bir iş girişiminin yaratılmasının çok daha ötesinde, sorunları çözmek ve değer yaratan faydalar sağlamak için yeni yollar hayal etmekle ilgilidir (<http://www.pace.edu/faculty/bruce-bachenheimer-mba>). Bu tanımlamayı doğrulayan bir bakış açısı ile Timmons da (1989: 1) girişimciliği; "Pratikte hiçbir şeyden bir şey yaratma ve inşa etme yeteneği; sadece bir şeyi izlemek, analiz etmek veya tanımlamaktan ziyade bir girişim veya kuruluşu başlatma, yapma, başarma ve inşa etme; başkalarının kaos, çelişki ve karışıklık gördüğü bir durumda fırsatı algılama ustalığı" olarak tanımlamaktadır (Kirby, 2005: 175).

Girişimcilik yazınındaki birçok çalışma, girişimciliğin önemli bir ekonomik değere sahip olduğu düşüncesinden beslenmektedir (Van Praag ve Versloot, 2007b: 65). Bu düşüncüyü doğrulayan bir çalışmada Van Praag ve Versloot (2007a: 351) konuyla ilgili 87 çalışmayı analiz etmiş ve girişimci bireylerin istihdam yaratma, verimliliği artırma, kaliteli ve yenilikçi ürünler üretme ve bunları ticarileştirme konusunda daha başarılı olduklarını ortaya koymuştur. Başka bir çalışmada Böheim ve arkadaşları (2009: 19), hükümetlerin eski şirketlerden ziyade yeni şirketleri desteklemeleri gerektiği görüşüne ulaşmışlardır. Çünkü ulaşılan veriler,

yeni şirketlerin hâlihazırda var olan şirketlerde yaratılandan ortalama %50 daha uzun süren kazanımlar sunduğunu göstermiştir.

Bu sonuçlara benzer sonuçlar sunan birçok çalışma bulunmaktadır. Girişimcilik ve girişimcilik niyeti, bu önem ve sonuçları nedeniyle araştırılmaya değer bir konu olarak görülmektedir. Bu bağlamda, işletmenin ana aktörlerinden biri olan girişimcinin dikkat etmesi gereken hususlardan kısaca bahsetmek faydalı olacaktır. Jennifer Post (2017), girişimciler açısından önemli hususların şunlar olduğunu belirtmiştir:

- Başkalarının başarısızlıklarından öğrenme,
- Ne istediğinden emin olma,
- Sorunları çözme,
- Hırslı olma,
- Bunu yapanlardan tavsiye alma.

Yukarıda listelenen maddelerin girişimci bireylerde bulunması gereken özelliklere atıfta bulunduğu düşünülebilir. Ayrıca, her madde kişilik ve girişimcilik arasındaki ilişkinin bir işareti olarak da değerlendirilebilir. Girişimcilik hakkındaki yazın, serbest meslek ve ücret/maaş karşılığı iş arasındaki kararda risk toleransı, yenilikçilik, girişimcilik yeteneği ve özerklik tercihleri gibi kişilik özelliklerinin önemine vurgu yapmaktadır (Fairlie ve Holleran, 2012: 9). Bu girişimci özellikler, bireyin girişimcilik niyetini belirlemektedir. Araştırmacılar ayrıca, genel girişimcilik niyeti ile birlikte bu özelliklerin seviyesini ölçmek için bazı psikometrik testler geliştirmişlerdir (Caird, 1991).

Girişimcilik niyeti ve kişilik arasındaki ilişki ve etkileşimi gösteren birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların çoğunun beş faktör kişilik özellikleri ve özerkliğe odaklandığı söylenebilir (Zhao ve Seibert, 2006; Rauch ve Frese, 2007: 353; Zhang vd., 2009; Fairlie ve Holleran, 2012: 10; Obschonka vd., 2012a; Obschonka vd., 2012b; Davidsson, 2013). Çalık ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin girişimcilik niyetleri ile sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Özdemir (2015) tarafından yapılan çalışmada ise otonomik kişilik ve girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişki olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Çalık ve arkadaşları (2018) ile Özdemir'in (2015), çalışmalarında sosyotropik ve otonomik kişilikle girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiye bakılmış olsa da, genel olarak literatürde kişilik ile girişimcilik niyeti arasındaki etkileşimin araştırıldığı görülmektedir. Bu bulgular ışığında aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

H₁: Sosyotropik kişilik özelliği girişimcilik niyetini etkilemektedir.

H₂: Otonomik kişilik özelliği girişimcilik niyetini etkilemektedir.

2.3. Sosyotropik ve Otonomik Kişilik Özellikleri ve Duygusal Zekâ

Duygusal zekâ kavramı ilk olarak Salovey ve Mayer'in (1990) çalışmasıyla yazına girmiştir. Peter Salovey ve John Meyer duygusal zekâyı insanların duygularıyla başa çıkma yeteneği olarak tanımlamaktadır. Duygusal zekâ üzerine bir başka önemli araştırmacı olan Goleman (2007: 25), kavramı kendimizin ve başkalarının duygularını anlama, kendimizi motive etme ayrıca kendi duygumuz ile ilişkilerimizin yarattığı duygu durumumuzu iyi yönetebilme yeteneği olarak açıklamaktadır.

Salovey ve Mayer'e (1990) göre duygusal zekâ dört boyuttan oluşmaktadır (Wong ve Law, 2002: 246):

1. Kendi duygularını değerlendirme: Bu boyut, bireylerin kendi duygularını anlama ve doğal olarak ifade edebilme yeteneklerini içermektedir. Kendini duygusal olarak değerlendirebilen bireyler, duygularını çoğu insandan daha iyi algılayacak ve kabul edeceklerdir.

2. Başkalarının duygularını değerlendirme: İnsanların çevresindeki bireylerin duygularını algılama ve anlama yeteneğidir. Başkalarının duygularını değerlendirme yetisine sahip olan bireylerin diğer insanların duygularına çok daha duyarlı olmaları beklenir.

3. Pozitif duygusal yönetim (duyguların düzenlenmesi): Bu boyut, insanların duygularını düzenleme becerisine vurgu yapmaktadır. Bu özellik sayesinde bireylerin psikolojik sıkıntılardan daha hızlı bir şekilde kurtulmaları beklenebilir.

4. Duyguların -olumlu- kullanımı: Bu boyut, insanların duygularını yapıcı faaliyetlere ve kişisel performansla yönlendirerek kullanma becerilerine vurgu yapmaktadır.

Yüksek düzeyde duygusal zekânın kurumların ve bireylerin başarılarını artıracığı düşünülmektedir. Bu düşüncenin bir sonucu olarak, yazında duygusal zekânın öncülleri hakkında birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalardan bazıları duygusal zekâ ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi; beş faktör kişilik (Schulte vd., 2004; Freeland, 2007; Leary vd., 2009; Ann ve Yang, 2012), A tipi kişilik (Şahin vd., 2009) ve sosyotropik-otonomik kişilik (Papis, 2015) özellikleri üzerinden araştırmıştır. Papis (2015: 226), sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerinin insanların duygusal becerilerini ve zayıflıklarını kişilerarası bir bağlamda nasıl ayarladığını açıklamış ve bunun duygusal zekânın bir uzantısı olarak kabul edilebileceğini belirtmiştir. Bu araştırmalar ışığında aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

H₃: Sosyotropik kişilik özelliği duygusal zekâ düzeyini pozitif yönde etkilemektedir.

H₄: Otonomik kişilik özelliği duygusal zekâ düzeyini pozitif yönde etkilemektedir.

2.4. Duygusal Zekâ ve Girişimcilik Niyeti

Duygusal zekâ düzeyi yüksek olan bireylerin yaratıcı özellikleri ve yaratıcılığın, girişimci bireylerin önemli özelliklerinden biri olduğu düşünüldüğünde, duygusal zekânın girişimcilik niyeti üzerinde bir etkiye sahip olduğu söylenebilir (Polat ve Aktop, 2010: 10). Yazında bu fikri doğrulayan birçok çalışma bulunmaktadır (Suleiman ve Hanane, 2012; Bahadori, 2012; Javadi, 2012; Pradhan ve Nath, 2012; Mortan vd., 2014; Noori, 2015; Salman, 2017; Acar ve Uslu, 2018). Araştırmalar duygusal zekâ ve girişimcilik niyetinin birbiriyle ilişkili olduğunu ve duygusal zekâdaki artışın girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilediğini göstermiştir. Bu bilgiler ışığında aşağıdaki hipotez geliştirilmiştir:

H₅: Duygusal zekâ, girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemektedir.

Konuya ilişkin çalışmalar incelendiğinde kişilik özellikleri ve duygusal zekânın girişimcilik niyetini etkileyen önemli birer faktör olduğu söylenebilir. Bu faktörler yazında sıklıkla ikili kombinasyonlar şeklinde incelenmiş olmasına rağmen, üç değişkenin birlikte incelendiği çok az araştırmaya rastlanmıştır. Bahsedilen çalışmalar kişiliği, beş faktör (Ibaishwa vd., 2014; Botha vd., 2016; López-Núñez vd., 2020) ve çeşitli (Dehkordi vd., 2012) kişilik özellikleri üzerinden ele almıştır. Bu araştırma kapsamında ise sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi ve bu etkide duygusal zekânın aracı rol oynayıp oynamadığı incelenmiştir. Bu değişkenlerin bir arada incelendiği bir araştırmaya yazında rastlanmamış olduğundan, çalışmanın özgün olduğu ve yazındaki bir boşluğu azaltma yönünde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

H₆: Duygusal zekâ, sosyotropik kişilik özelliğinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinde aracı rol oynamaktadır.

H₇: Duygusal zekâ, otonomik kişilik özelliğinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinde aracı rol oynamaktadır.

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1.Evren ve Örneklem

Araştırma verileri Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'ne bağlı beş farklı meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Devam durumundan dolayı öğrencilerin tamamına ulaşmak mümkün olmadığı için bu örnekleme yöntemi seçilmiştir. Çalışmanın amacı hakkında katılımcılara bilgi verilmiş ve veriler gönüllülük esasına göre anket aracılığıyla toplanmıştır. Hedef kitleye dönük olarak toplam 420 anket dağıtılmış, analizler geri dönüş sağlanan 380 (%90.47) anket üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Katılımcıların 221'i (%58) kız, 159'u (%42) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. 18 ila 31 yaş (ortalama= 20.4, s.hata= 1.8) aralığında yer alan katılımcıların 214'ü (%56) birinci sınıf ve 166'sı (%44) ikinci sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin 299'u (%79) sosyal ve 81'i (%21) teknik bilimlerle ilgili bölümlerde

eğitim gormektedir. Son olarak öğrencilerin 348'i (%92) birinci ğretim ve 32'si (%8) ise ikinci ğretim öğrencisidir.

3.2. Kullanılan lekler

Katılımcılardan sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri, duygusal zekâ ve girişimcilik niyeti değişkenlerine ilişkin ölçeklerden oluşan anketi doldurmaları istenmiştir. Orijinal lekler İngilizceden Türkçeye evrilmiştir. Tüm anket soruları, 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasında değişen 5'li Likert tipinde düzenlenmiştir.

Katılımcıların sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerini ölçmek için Bieling ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Bu lek, sosyotropik kişiliği 26 madde ve otonomik kişiliği 29 madde ile ölçmektedir. Girişimcilik niyeti, Liñán ve Chen (2009) tarafından geliştirilen 9 maddelik ölçekle değerlendirilmiştir. Araştırmada ayrıca Schutte ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilen ve Chan (2006) tarafından kısaltılan Duygusal Zekâ leđi kullanılmıştır. Ölçeđin kısa formu 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçekler için güvenilirlik katsayıları sırasıyla .88, .84, .86 ve .90'dır. Bu verilere gore tüm ölçeklerin yeterli düzeye güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

3.3. Bulgular

Tanımlayıcı istatistikler ve değişkenler arasındaki korelasyon değerleri Tablo 1'de sunulmuştur. Katılımcıların sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri, girişimcilik niyetleri ve duygusal zekâ düzeylerine ilişkin ortalamaları sırasıyla 3.67 (s.hata= .54), 3.31 (s.hata= .55), 3.65 (s.hata= .89) ve 3.96 (s.hata= .72) bulunmuştur. Sonuçlar, katılımcıların çoğunun sosyotropik kişiliğe gore otonomik kişiliğe daha yatkın olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler ve Korelasyon Değerleri

	Ort.	SH	1	2	3	4	5	6	7
1 Sosyotropik Kişilik	3.31	.55	-						
2 Otonomik Kişilik	3.67	.54	,381**	-					
3 Girişimcilik Niyeti	3.65	.89	,310**	,472**	-				
4 Duygusal Zekâ	3.96	.72	,367**	,712**	,549**	-			
5 Kendi Duy. Değerlendir.	3.99	.84	,252**	,626**	,428**	,823**	-		
6 Başkalarının Duy. Değer.	3.90	.89	,291**	,566**	,424**	,823**	,561**	-	
7 Poz. Duy. Yn.	3.91	.82	,342**	,543**	,448**	,833**	,591**	,555**	-

Duyuların									
8 Olumlu Kul.	4.03	.88	.343**	.643**	.534**	.865**	.608**	.616**	.656**

**p<0.01, n=380.

Tablo 1'de gösterilen sonuçlara göre, sosyotropik ve otonomik kişilik – sırasıyla-, girişimcilik niyetiyle ($r = .310^{**}$; $.472^{**}$), duygusal zekâ ($r = .367^{**}$; $.712^{**}$) ve alt boyutlarıyla pozitif bir korelasyon göstermektedir. Ulaşılan diğer bir sonuca göre duygusal zekâ, girişimcilik niyetiyle pozitif bir ilişkiye sahiptir ($r = .549^{**}$). Son olarak sosyotropik kişilik ile otonomik kişilik arasında da pozitif bir ilişki tespit edilmiştir ($r = .381^{**}$).

Yapılan t-test analizi sonuçları, katılımcıların otonomik kişilik düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Tablo 2'de görülen sonuçlara göre, kız öğrencilerin otonomik kişilik düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Diğer yandan sosyotropik kişilik özelliği cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

Tablo 2. Otonomik Kişiliğe İlişkin T-Test Sonuçları

Cinsiyet	Ortalama	Standart Sapma	Df	T Değeri	P
Kız	3.7391	.43463	255,741	2.779	0.006
Erkek	3.5736	.65426			

Tablo 3'te yer verilen t-test analizi sonuçlarına göre duygusal zekâ ve üç alt boyutu (pozitif duygusal yönetim hariç) cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek duygusal zekâ düzeyine sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 3. Duygusal Zekâ ve Alt Boyutlarına İlişkin T-Test Sonuçları

	Cinsiyet	Ortalama	Standart Sapma	Df	T Değeri	Anlamlılık
Duygusal Zekâ	Kız	4.0814	.55422	247,526	3.602	0.000
	Erkek	3.7977	.87519			
Kendi Duy. Değerlendirme	Kız	4.1101	.70742	271,577	2.983	0.003
	Erkek	3.8386	.97857			
Başkalarının Duy. Değ.	Kız	4.0649	.80548	302,321	4.009	0.000
	Erkek	3.6897	.96209			

Duyguların Olumlu Kul.	Kız	3.9623	.74609	255,772	3.808	0.000
	Erkek	3.8407	.91313			

*p<0.05

Araştırma değişkenlerine ilişkin sahip olun düzeylerin, öğrencilerin yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Tablo 4'te sunulmuş olan sonuçlara göre, daha yüksek yaş grubundaki (22 yaş ve üstü) öğrencilerin diğer gruplardan daha düşük otonomik kişilik düzeyine sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 4. Otonomik Kişiliğe İlişkin ANOVA Sonuçları

	Yaş	Ortalama Farkı	Standart Sapma	Anlamlılık
22+ Yaş	18-19 Yaş	-,25983*	,08253	,008
	20-21 Yaş	-,21338*	,07620	,021

*p<0.05

Araştırma kapsamında yapılan ilk regresyon analizi ile sosyotropik kişilik (F= 40.119, p<0.01) ve otonomik kişiliğin (F= 108.361, p<0.01) girişimcilik niyeti üzerindeki etkileri incelenmiştir. Tablo 5'te sunulan analiz sonuçları anlamlıdır. Sosyotropik kişilik, girişimcilik niyetine ilişkin toplam varyansın yaklaşık %9'unu açıklamakta ve girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemektedir ($\beta = 0.310^{**}$, p<0.01). Benzer şekilde, otonomik kişilik, girişimcilik niyetine ilişkin toplam varyansın yaklaşık %22'sini açıklamakta ve girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemektedir ($\beta = 0.472^{**}$, p<0.01). Elde edilen sonuçlara göre, H₁ ve H₂ hipotezleri desteklenmiştir.

Tablo 5. Regresyon Analizi Sonuçları (Kişilik- Girişimcilik Niyeti)

	R ²	F	T	B	Anlamlılık
Sosyotropik Kişilik	0.094	40.119	6.334	0.310**	0.001
Otonomik Kişilik	0.221	108.361	10.410	0.472**	0.001

**p<0,01; n=380.

Sosyotropik (F= 7.675, p<0.01) ve otonomik kişiliğin (F= 388.005, p<0.01) duygusal zekâ üzerindeki etkilerini incelemek için yapılan regresyon analizi anlamlı sonuçlar vermiştir (Tablo 6). Sosyotropik kişilik, duygusal zekâ toplam varyansının yaklaşık %13'ünü açıklamakta ve duygusal zekâyı pozitif yönde etkilemektedir ($\beta = 0.367^{**}$, p<0.01). Benzer şekilde otonomik kişilik, duygusal zekâ toplam varyansının yaklaşık %50'sini açıklamakta ve duygusal zekâyı pozitif yönde

etkilemektedir ($\beta = 0.712^{**}$, $p < 0.01$). Elde edilen sonuçlara göre H_3 ve H_4 hipotezleri desteklenmiştir.

Tablo 6. Regresyon Analizi Sonuçları (Kişilik- Duygusal Zekâ)

	R²	F	T	β	Anlamlılık
Sosyotropik Kişilik	0.133	58.912	7.675	0.367**	0.000
Otonomik Kişilik	0.505	388.005	19.698	0.712**	0.005

** $p < 0,01$; $n = 380$.

Duygusal zekânın girişimcilik niyeti üzerindeki etkisine yönelik regresyon analizi sonuçları Tablo 7'de görülmektedir. Analiz sonuçları anlamlıdır ve duygusal zekâ, girişimci niyetine ilişkin toplam varyansın yaklaşık %30'unu açıklamaktadır. Duygusal zekânın girişimcilik niyetini pozitif etkilediği ($\beta = 0.549^{**}$, $p < 0.01$) görülmüş ve bu sonuçlara göre H_5 hipotezi de desteklenmiştir.

Tablo 7. Regresyon Analizi Sonuçları (Duygusal Zekâ - Girişimcilik Niyeti)

	R²	F	T	β	Anlamlılık
Duygusal Zekâ	0.301	163.113	12.772	0.549**	0.001

** $p < 0,01$; $n = 380$.

Sosyotropik ve otonomik kişiliğin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinde duygusal zekânın aracılık rolünü belirlemek için Baron ve Kenny'nin (1986) dört aşamalı regresyon analizi uygulanmıştır. Bunun için öncelikle bağımsız değişkenin (sosyotropik ve otonomik kişilik) bağımlı değişken (girişimcilik niyeti) üzerindeki etkisi dikkate alınmalıdır. Sonraki aşamalarda, bağımsız değişkenin aracı değişken (duygusal zekâ) ve aracı değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi araştırılmalıdır. Son aşamadaki analizde ise bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi kontrol altında tutularak aracı değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi incelenmelidir. Bu etki son aşamada azaldığı takdirde "kısmi aracılık", etki tümüyle ortadan kalktığı takdirde ise "tam aracılık" etkisinden bahsedilebilir (Baron ve Kenny, 1986: 1176).

Aracılık analizleri öncesinde modellerdeki bağımsız değişkenler arasında çoklu eş doğrusallık sorunu olup olmadığını tespit etmek amacıyla tolerans ve VIF değerlerine bakılmıştır. Bu değerler modellerde çoklu eş doğrusallık problemi olmadığını (Tolerans > .2; VIF < 10) göstermiştir.

Aracılık analizi amacıyla, öncelikle sosyotropik kişilik özelliğinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi araştırılmıştır (Tablo 8). Bu aşamada sosyotropik

kişiliğin girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğu görülmüştür ($\beta = .310$, $p < .01$). Daha sonra sosyotropik kişilik özelliğinin duygusal zekâ üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Analiz sonucunda sosyotropik kişiliğin duygusal zekâ üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğu gözlenmiştir ($\beta = .367$; $p < .01$). Ayrıca aracı değişkenin (duygusal zekâ) bağımlı değişken (girişimcilik niyeti) üzerindeki etkisi de incelenmiş ($\beta = .549$, $p < .01$) ve duygusal zekânın girişimcilik niyeti üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Son aşamada sosyotropik kişilik ve duygusal zekâ birlikte analize dâhil edilmiş ve ikisinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu aşamada, sosyotropik kişiliğin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi devam etmiş; ancak duygusal zekânın analize dâhil edilmesiyle etki düzeyi azalmıştır ($\beta = .125$; $p < .01$). Ayrıca, duygusal zekânın girişimcilik niyetini önemli ölçüde etkilediği görülmüştür ($\beta = .503$; $p < .01$).

Aracılık etkisini teyit etmek amacıyla Sobel testi yapılmış z skor katsayısı 1,96'dan büyük ve anlamlı bulunmuştur ($z = 3.669$; $p < .01$). Ulaşılan sonuçlara göre sosyotropik kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin devam etmesi dolayısıyla, bu ilişkide duygusal zekânın kısmi aracılık rolünden söz etmek mümkündür. Bu sonuçlara göre H_6 desteklenmiştir.

Tablo 8. Aracılık Analizi Sonuçları 1

	B	
	Duygusal Zekâ (DZ)	Girişimcilik Niyeti (GN)
Test 1		
Sosyotropik Kişilik		.310**
R ²		.096
Düz. R ²		.094
		(F=40.119)
Test 2		DZ → GN
Sosyotropik Kişilik	.367**	.549**
R ²	.133	.301
Düz. R ²	.135	.300
	(F=58.912)	(F=163.113)
Test 3		
Sosyotropik Kişilik		.125**
DZ		.503**

R ²	.315
Düz. R ²	.311
	(F=86.666)
	z=3.669**

** p< 0,01

Aracılık analizinin ikinci aşamasında otonomik kişilik özelliğinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi incelenmiştir (Tablo 9). İlk analiz sonucunda otonomik kişiliğin, girişimcilik niyeti üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğu görülmüştür ($\beta = .472$, $p < .01$). Daha sonra, otonomik kişiliğin duygusal zekâ üzerindeki etkisi incelenmiştir. Analiz sonucunda otonomik kişiliğin duygusal zekâ üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğu belirlenmiştir ($\beta = .712$; $p < .01$). Bu adımda duygusal zekânın girişimcilik niyeti üzerindeki etkisi de ($\beta = .549$, $p < .01$) incelenmiştir. Son olarak, otonomik kişilik ve duygusal zekâ değişkenleri birlikte analize dâhil edilmiş ve bu iki değişkenin girişimcilik niyeti üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu süreçte otonomik kişilik, girişimcilik niyeti üzerinde etkili olmaya devam etmiş; ancak duygusal zekânın analize dâhil edilmesiyle birlikte etki düzeyi azalmıştır ($\beta = .165$; $p < .01$). Öte yandan duygusal zekânın girişimcilik niyeti üzerinde önemli ölçüde bir etkiye sahip olduğu görülmüştür ($\beta = .432$; $p < .01$).

Tablo 9. Aracılık Analizi Sonuçları 2

	B	
	Duygusal Zekâ (DZ)	Girişimcilik Niyeti (GN)
Test 1		
Otonomik Kişilik		.472**
R ²		.223
Düz. R ²		.221
		(F=108.361)
Test 2		DZ → GN
Otonomik Kişilik	.712**	.549**
R ²	.507	.301
Düz. R ²	.505	.300

	(F=388.005)	(F=163.113)
Test 3		
Otonomik Kişilik		.165**
DZ		.432**
R ²		.315
Düz. R ²		.311
		(F=86.611)
		z=8.492**

** p< 0,01

Aracılık etkisini doğrulamak için Sobel testi yapılmış ve z skor katsayısı 1.96'dan yüksek ve anlamlı bulunmuştur (z= 8.492; p <.01). Bu bulgular ışığında otonomik kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin devam etmesi dolayısıyla, bahsedilen ilişkide duygusal zekânın kısmi aracılık rolünden bahsetmek mümkündür. Bu sonuçlara göre H₇ de desteklenmiştir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Özellikle son 20 yıl içerisinde ekonomi, teknoloji ve sosyal çevrede meydana gelen değişimler girişimcilik konusunu daha da önemli hale getirmektedir. Girişimci sayısının artması ve yaygınlaşması, ülkelerin gelişmesinde ve istihdam olanaklarının sağlanmasında önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu doğrultuda girişimciliğe olan eğilimin artmasında girişimcilik ruhuna sahip olan kişilerinde etkisi önem kazanmaktadır. Hangi kişilerin girişimci olma niyetlerinin daha ön planda olduğunu ortaya çıkarmak bu yolda ilerlemek isteyenler için bir rehber olabilecektir. Ayrıca kişilerin kendi ve başkalarının duygularını anlama ve yönetebilme becerileri de bu yolda başarılı olma konusunda önem arz etmektedir. Tüm bu durumlar göz önünde bulundurulduğunda araştırmamızın amacı şu doğrultuda şekillenmiştir. Öncelikli olarak araştırma girişimci potansiyelinin fazla olduğu üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin sosyotropik ve otonomik kişiliklerini belirleyebilme ve bu kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini ortaya koyabilmek amaçlanmıştır. Ayrıca duygusal zekâ düzeyleri bu etkileşimde aracı değişken olarak incelenmiştir.

İlk iki ana hipotez testinin sonucuna bakıldığında, sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerinin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilediği görülmektedir ve H₁ ve H₂ hipotezleri desteklenmektedir. Otonomik kişilik özelliğine sahip bireyler, özgür ve bağımsız hareket etmekten, çevreyi kontrol altına almaktan ve hedeflerine

ulaşmaktan mutlu olan kişiler olarak açıklanmaktadır. Kendi faaliyetlerine kendileri yön vermek isterler. Bu anlamda girişimcilik özelliğini taşıyan kişilerin otonomik kişilik özelliklerinin üstün olması beklenebilir (Özdemir, 2015: 134; Serinkan ve Barutçu, 2006: 321). Yapılan analizin sonucu bu doğrultuda yazındaki çalışmalarla paralellik göstermektedir (Özdemir, 2015; Çalık vd., 2018). Otonomik kişilik, girişimcilik niyeti varyansının % 22'sini açıklamakta ve otonomik kişilik, girişimcilik niyetini olumlu yönde etkilemektedir. Sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireyler ise başkalarının desteğine, yakınlığına, rehberliğine ve yardımına ihtiyaç duyarlar, başkalarıyla ilişkilere önem verir ve başkalarından etkilenirler. İlk başta, bu özellikteki kişilerin girişimcilik faaliyetlerinde pek bulunmayacakları düşünülebilir. Ancak yapılan analizde sonuçlar, ilginç bir şekilde, sosyotropik özellikteki kişilerin de girişimcilik niyetine sahip olduğunu göstermiştir. Sosyotropik kişilik, girişimcilik niyeti varyansının % 9'unu açıklamakta ve girişimcilik niyetini olumlu yönde etkilemektedir. Bu durum şu şekilde yorumlanabilir; Sosyotropik kişilik özelliğine sahip olan öğrencilerin almış oldukları girişimcilik dersleri ve hocaların yönlendirmeleri, hükümetin girişimcilere yönelik destekleri, kamudaki iş imkânlarının sıkıntılı olması gibi nedenler öğrencilerin girişimci olma niyetlerini olumlu yönde etkileyebilir. Ancak analiz sonucunda etki büyüklüğüne bakıldığında, otonomik kişiliğin sosyotropik kişiliğe göre girişimcilik niyeti üzerinde etkisinin daha fazla (%22) olduğu görülmektedir.

Bu konuda yapılan diğer analiz sonuçlarına bakıldığında ise, t-test analizi sonuçları, öğrencilerin otonomik kişilik düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Kız öğrencilerin otonomik kişilik düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum ise son dönemlerde kadın çalışanların kendi işlerini kurmaya başlaması, yeteneklerini ortaya koyabilmek adına devlet tarafından da desteklenmesi ve özellikle kendi ayaklarının üzerinde durmak isteme eğiliminde olmasıyla yorumlanabilir.

Diğer hipotezlerin sonuçlarına bakıldığında, sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri duygusal zekâyı pozitif yönde etkilediği ve H₃ ve H₄ hipotezlerinin desteklendiği görülmektedir. Karar verme ve kararlarını uygulamada özgür olan otonomik kişilik özelliğine sahip olan öğrencilerin, stresli durumlarda umutsuzluğa kapılmadan ve kontrolünü kaybetmeden sorunlarla baş edebilmesini, zor durumlar karşısında karar verebilmesini, olumlu kişilerarası ilişkiler kurabilmesini mümkün kılmaktadır. Bu yetilerin gerçekleşmesinde bireyin kişilik özelliği kadar duygusal zekâ becerileri de etkilidir (Büyükbayram vd., 2016: 30). Sosyotropik kişilik özelliğine sahip öğrenciler ise, farklı kişilerle olumlu etkileşime girebilirler. İnsanlarla olumlu ilişkiler kurmak, o anda çevreye uyum sağlamak öğrencilerin duygusal zekâsını olumlu yönde etkileyebilir.

Bir diğer analiz sonucu ise, duygusal zekâ girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemekte ve H₅ hipotezini desteklemektedir. Bu durum yüksek duygusal zekâyâ sahip öğrencilerin yaratıcı olduklarını ve yaratıcılığın girişimcilerin en önemli özelliklerinden biri olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu doğrultuda duygusal zekânın girişimcilik davranışları üzerinde bir etkisi olduğu kolaylıkla söylenebilir.

Çalışmanın en önemli sonucu aracılık analizi ile ortaya konulmuştur. Buna göre, sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerinin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilediği ve duygusal zekânın bu etkide kısmi bir aracılık rolü üstlendiğini göstermektedir. Böylece H₆ ve H₇ hipotezleri desteklenmektedir. Elde edilen sonuç, “öğrencilerin sahip oldukları sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri onların duygusal zekâ becerilerini arttırmış bu artış da girişimcilik niyetlerini daha da yükseltmiştir” şeklinde yorumlanabilir. Girişimcilik potansiyeline sahip olan öğrencilerin özellikle günümüzde toplumun gelişmesinde ve kalkınmasında yapabileceği önemli katkıları düşünüldüğünde bu potansiyelin etkin bir şekilde yönlendirilmesi, harekete geçirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin girişimcilik ruhu ve niyetinin ortaya çıkması ve güçlendirilmesine yönelik üniversiteler, öğrencilere önemli katkılar sağlayıp yol gösterebilir. Üniversiteler, öğrencilerin girişimcilik ruhunu açığa çıkarabilmek adına doğuştan getirdikleri kişilik özelliklerini tanımalarını, girişimsel kişilik özelliklerinin farkına varmalarını, duygularını iyi kullanabilme, yönetebilme, kendini iyi ifade edebilme gibi duygusal zekâ becerilerini geliştirebilmelerini sağlayabilecek çeşitli eğitimler ve seminerler düzenleyebilir. Böylece öğrencilere kendini ve duygularını tanıma, farkına varma konusunda yol göstererek girişimcilik niyetlerinin yüksek olmasına olumlu yönde katkılarda bulunabilir.

Her çalışma gibi bu çalışma da sınırlılıklara sahiptir. Bu çalışma sadece Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi’nde eğitim gören meslek yüksekokulu öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle belirli zaman ve fiziksel kısıtlama olduğu için elde edilen sonuçları tüm üniversite öğrencilerine genelleştirmek mümkün değildir. Bu noktadan hareketle gelecekte araştırmacılar meslek yüksekokul öğrencilerinin yanı sıra lisans öğrencilerini de içeren farklı örneklem gruplarını, farklı üniversiteleri ele alarak çalışmanın kapsamını genişletebilirler. Böylece, değişkenler arasında neden sonuç ilişkisi kurulabilmek mümkün olacak, sonuçlar genelleştirilebilecektir. Ayrıca çalışmada, aracı değişken olarak duygusal zekâ konusu incelenmiştir. Ancak sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerinin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisine aracılık edebilecek birçok değişken olabilir. Gelecekte araştırmacı, bu değişkenleri belirleyerek çeşitli araştırmalar yapabilir ve yazına katkıda bulunabilir.

Son olarak yazına bakıldığında, duygusal zekânın sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri ile girişimcilik niyetler arasındaki etkileşime aracılık ettiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle bundan sonraki çalışmalarda farklı sektörlerde, farklı meslek gruplarıyla bu konu üzerine çalışılarak araştırma geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

Acar, S. ve Uslu, D. (2018). Duygusal zekâ ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(4),16-32.

Akpınar, F., ve Alkış, H. (2019). Duygusal zekâ ve girişimcilik eğilimi: Adıyaman üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32), 341-379.

Ann, Bao-Yi, ve Yang, Chun-Chi (2012). The Moderating role of personality Traits on emotional intelligence and conflict management styles, *Psychological Reports*, 110 (3), 1021-1025.

Bahadori, M. (2012). The effect of emotional intelligence on entrepreneurial behavior: A case study in a medical science university. *Asian Journal of Business Management*, 4(1), 81-85.

Baron, R. M., ve Kenny, D. A. (1986). The moderator mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations, *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182.

Beck, Aaron T. (1983), *Cognitive therapy of depression: New perspectives*. In P.J. Clayton & J.E. Barrett (Eds.), *Treatment of depression: Old controversies and new approaches*, New York: Raven Press, 265- 290.

Bieling, Peter J., Aaron T. Beck, ve Gregory K. Brown (2000), The sociotropy–autonomy scale: Structure and implications. *Cognitive Therapy and Research*, 24(6), 763-780.

Botha, M., Fourie, W., Wasserman, D.W. (2020). The relationship between entrepreneurial intention, the big five personality traits and emotional Intelligence. Proceedings of the 28th International Business Information Management Association Conference - Vision 2020: Innovation Management, Development Sustainability, and Competitive Economic Growth 2016, 889-907.

Bozoğlan, B. (2013). Stress coping approaches in terms of sociotropic and autonomous personalities: A cross-sectional study among turkish university students. *Mevlana International Journal of Education*, 3 (4), 200-206.

Böheim, R., Alfred S., ve Rudolf W.-E.(2009). On the persistence of job creation in old and new firms. *Economics Letters*, 105(1), 17-19.

Brandstätter, H. (2011), Personality aspects of entrepreneurship: A look at five meta-analyses. *Personality and Individual Differences*, 51 (3), 222-230.

Büyükbayram, A, Baysan Arabacı, L., Taş, G. Ve Varol D. (2016). Öğrenci hemşirelerin duygusal zekâ ve sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(3), 29-37.

Can, H., Aşan, Ö. ve Aydın, M. E.(2015).*Örgütsel davranış*. Ankara, Siyasal Kitabevi.

Caird, S. (1991). The enterprising tendency of occupational groups, *International Small Business Journal*, 9 (4), 75–81.

Chan, David W. (2006). Emotional intelligence and components of burnout among chinese secondary school teachers in Hong Kong, *Teaching and Teacher Education*, 22, 1042-1054.

Çalık, A., Gümüş, A., ve Oğrak, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyotropik-otonom kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki: İibf öğrencileri üzerine bir uygulama. *Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(6), 35-47.

Davidsson, Per (2013). ACE research vignette: Is entrepreneurship a matter of personality?. *The Australian Centre for Entrepreneurship Reserch*, 1-2.

- Dehkordi, A. M., Sasani, A., Fathi, M. R. ve Khanmohammadi, E. (2012). Investigating the effect of emotional intelligence and personality traits on entrepreneurial intention using the fuzzy DEMATEL method. *International Journal of Business and Social Science*, 3(13), 286-296.
- Didişen Akçay, N., Gerçeker Özalp, G., Bolşık Bahire, Z., Baş Bakkal, D. Z. ve Gürkan, A. (2015). Pediyatri hemşirelerinin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi*, 5(1), 14-21.
- Eren, E. (2015). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. Ankara, Beta Yayın.
- Fairlie, R. W., ve William H. (2012). Entrepreneurship training, risk aversion and other personality traits: Evidence from a random experiment. *Journal of Economic Psychology*, 33(2), 1-36.
- Freeland, E. M. (2007). A Comparison of Emotional Intelligence and Personality Factors: Two Concepts or One, University of Oklahoma.
- Goleman, D. (2007). Emotional intelligence. *Bloomsbury Business Library – Management Library*.
- Ibaishwa, R. L., Abege, T. ve Terwase, J. (2014). Personality Traits and Emotional Intelligence as Predictors of Entrepreneurial Behaviour among Students of Benue State University. *International Journal of Education and Research*, 2(7), 587-598.
- Javadi, M. H. M., Mehrabi, J., Jankhaneh, H. B., ve Samangoei, B. (2012). Studying the impact of emotional intelligence and spiritual intelligence on organizational entrepreneurship. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 6(9), 378-384.
- Kao, Raymond WY. (1993). Defining entrepreneurship: Past, present and?. *Creativity and Innovation Management*, 2(1), 69-70.
- Karimi, M. ve Besharat, M. A. (2010). Comparison of hardiness, sociotropy and autonomy in team and individual sports and investigating the impact of these personality characteristics on sport achievement. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 855-858.
- Kaya, N., Aştı, T., Acaroğlu, R., Kaya, H., ve Şendir, M. (2006). Hemşire öğrencilerin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ve ilişkili faktörlerin incelenmesi. *CÜ Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(3), 1-11.
- Kirby, D. A. (2005). Entrepreneurship education: Can business schools meet the challenge?. *Proceedings of the 2005 San Francisco-Silicon Valley, Global Entrepreneurship Research Conference*, March 9–12, San Francisco, California. 173-190.
- Kolts, R. L., April M. R., ve Jessica J. T. (2004). The relationship of sociotropy and autonomy to posttraumatic cognitions and PTSD symptomatology in trauma survivors. *Journal of Clinical Psychology*, 60(1), 53-63.
- Leary, M. M., Reilly, M. D. ve Brown, F. W. (2009). A study of personality preferences and emotional intelligence. *Leadership & Organization Development Journal*, 30(5), 421-434.

Liñán, F. ve Yi–Wen C. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship theory and practice*, 33(3), 593-617.

López-Núñez, M. I., Rubio-Valdehita, S., Aparicio-García, M. E., ve Díaz-Ramiro, E. M. (2020). Are entrepreneurs born or made? The influence of personality. *Personality and Individual Differences*, 154, 109699.

Mortan, R. A., Ripoll, P., Carvalho, C. ve Bernal, M. C. (2014). Effects of emotional intelligence on entrepreneurial intention and self-efficacy. *Revista de Psicología del Trabajo y de las Organizaciones*, 30(3), 97-104.

Noori, F. (2015). Components of emotional intelligence in Iranian entrepreneurs. *World Academy of Science, Engineering and Technology, International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering*, 9(4), 1309-1312.

Obschonka, M., Rainer K. S. ve Eva S.-R.(2012a). Explaining entrepreneurial behavior: Dispositional personality traits, growth of personal entrepreneurial resources, and business idea generation. *The Career Development Quarterly*, 60(2), 178-190.

Obschonka, M., Stuetzer, M., ve Goethner, M. (2012b). An entrepreneurial big five profile matters, but why?. *Paper presented at the European Association of Work and Organisational Psychology (EAWOP) Small Group Meeting "Advances in the Psychology of Entrepreneurship"*, Sheffield, UK.

Otacıoğlu, S. G. (2008). Müzik öğretmenlerinin sosyotropik ve otonom kişilik özellikleri ile depresyon düzeyleri üzerine ilişkisel bir araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 35-50.

Özdemir, L.(2015).Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin sosyotropik- otonom kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 13(25), 115-139.

Papis, K. G. (2015). *Emotional intelligence and sociotropy-autonomy in young women with DSM-IV-TR hypochondriasis: A mixed-method study*. Doctoral dissertation, University of Wolverhampton.

Polat, S. ve Aktop, E. (2010), Öğretmenlerin duygusal zekâ ve örgütsel destek algılarının girişimcilik davranışlarına etkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, (22).

Polatçı, S. ve Sobacı, F. (2014). Öğrencilerin öğrenilmiş güçlülük düzeyleri üzerinde kişilik özellikleri ve duygusal zekâ düzeylerinin etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(4),50-71.

Post, J (2017). What is entrepreneurship?. *Business News Daily Contributor*, June 22, 2017.

Pradhan, R. K.. ve Papri, N. (2012), Perception of entrepreneurial orientation and emotional intelligence: A study on India's future techno-managers. *Global Business Review*, 13 (1), 89-108.

Rauch, A. ve Frese, M. (2007). Let's put the person back into entrepreneurship research: A meta-analysis on the relationship between business owners' personality traits, business creation, and success. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 16(4), 353-385.

Robbins, S.P. ve Judge, T. A. (2012), *Örgütsel davranış*. Çev. Edt., İnci Erdem, Nobel Akademik Yayıncılık, 14. Baskı, Ankara.

Salman, Dlofan. A. (2017), Investigating the relationship between emotional intelligence and entrepreneurial behaviour. *Journal of Duhok University*, 20(2), 29-42

Salovey, P. ve Mayer, J. D. (1990), Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185-211.

Schulte, Melanie J., Malcolm James Ree, ve Thomas R. Carretta (2004), "Emotional Intelligence: Not Much More than g and Personality". *Personality and Individual Differences*, 37, 1059-1068.

Schutte, Nicola S., Malouff John M., Hall, Lena E., Haggerty, Donald J., Cooper, Joan T., Golden, Charles J., ve Dornheim, L. (1998). Developing and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, (25), 167-177.

Serinkan, C. ve Barutçu, E. (2006), Pamukkale üniversitesi iibf öğrencilerinin kariyer planları ve sosyotropik-otonomi kişilik özelliklerine ilişkin bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8 (2), 317-339.

Suleiman, A. M. ve Hanane, K. A. (2012). Emotional intelligence and entrepreneurial orientation: The moderating role of organizational climate and employees' creativity. *Journal of Research in Marketing and Entrepreneurship*, 14(1), 115-136.

Şahin, N. H., Güler, M. ve Basım, H. N. (2009). A tipi kişilik örüntüsünde bilişsel ve duygusal zekânın stresle başa çıkma ve stres belirtileri ile ilişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(3), 243-254.

Uğurlu, N. ve Pako, Y. (2016). Lise son sınıf öğrencilerinin sosyotropik-otonomik kişilik özelliklerinin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19 (2), 122-127.

Van P., C. M., ve Versloot, P. H. (2007a). What is the value of entrepreneurship? A review of recent research. *Small Business Economics*, 29(4), 351-382.

Van P., C. M. ve Versloot, P. H. (2007b). The economic benefits and costs of entrepreneurship: A review of the research. *Foundations and Trends in Entrepreneurship*, 4(2), 65-154.

Wong, C.-S., ve Law, K. S. (2002), The effects of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude: An exploratory study. *The Leadership Quarterly*, 13(3), 243-274.

Zhang, Z., Zyphur, Michael J., Narayanan, J., Arvey, R. D., Chaturvedi, S., Avolio, Bruce J., Lichtenstein, P. ve Larsson, G. (2009). The genetic basis of entrepreneurship: Effects of gender and personality. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 110 (2), 93-107.

Zhao, H. ve Seibert, S. E. (2006). The big five personality dimensions and entrepreneurial status: A meta-analytical review. *Journal of Applied Psychology*, 91(2), 259-271.

<http://www.pace.edu/faculty/bruce-bachenheimer-mba>